

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

Številka: 060-10-9/2021/11
Ljubljana, 14. 6. 2021

Predlog

Z A P I S N I K

64. seje Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, ki je bila v ponedeljek, 7. 6. 2021, prek aplikacije Cisco Webex.

Seja se je začela ob 14. uri in se zaključila ob 16.15 uri.

Prisotnost članov komisije:

- predsednik: Dušan Strnad
- podpredsednik: Samer Khalil
- člani: Franc Golob, Janoš Kern, Oskar Komac, Franjo Naraločnik, Milan Ozimič, Bojan Režun, Franci Rokavec, Branko Šumenjak, Matjaž Švagan, Davorin Terčon, mag. Igor Velov, Bogomir Vnučec, Cvetko Zupančič.

Opravičeno odsotna:

- Dejan Crnek, Bojan Popovič.

Vabljeni oz. udeleženci:

- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo, Ministrstvo za infrastrukturo
- Vesna Gajšek, Ministrstvo za infrastrukturo
- dr. Vlasta Krmelj, predstavnica Skupnosti občin Slovenije in županja Občine Selnica ob Dravi
- Peter Misja, predsednik Skupnosti občin Slovenije
- Marija Fabčič, predstavnica Združenja mestnih občin Slovenije in vodja Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje na Mestni občini Ljubljana
- mag. Boris Munišič, v.d. generalnega direktorja Direktorata za investicije, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- mag. Saša Jazbec, v. d. direktorica Direktorata za lokalno samoupravo in nevladne organizacije in politični sistem, Ministrstvo za javno upravo
- mag. Marko Štrigl, poslovni direktor, Holding Slovenske elektrarne
- Lidija Jerkič, državna svetnica
- Darko Trajanov, generalni direktor Direktorata za trajnostno mobilnost in prometno politiko, Ministrstvo za infrastrukturo
- Srečko Ocvirk, državni svetnik.

Sprejet dnevni red:

- 1. Predlog zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE) – druga obravnava, EPA 1830-VIII (320-02-1/2021)**
 - 2. Sofinanciranje investicij v vrtce in osnovno šolstvo (801-01-2/2021)**
 - 3. Zaključki posveta *Pogoji, ki jim mora biti zadoščeno za pravičen prehod iz premoga v Šaleški dolini* (065-02-3/2021)**
- 3.A Predlog odločilnega veta na Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prevozih v cestnem prometu (ZPCP-2H), EPA 1547-VIII (št. 326-01-16/2020) - RAZŠIRITEV**

4. Potrditev zapisnika 63. seje komisije

5. Razno

* * *

Komisija je bila sklepčna in nihče ni nasprotoval predlagani razširitvi in dnevnemu redu v celoti.

Ad 1)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada.

Komisija **podpira** predlog zakona.

Področje obnovljivih virov energije je trenutno urejeno v Energetskem zakonu (EZ-1), ki pa je preobsežen in nepregleden zaradi prilagajanja številnim spremembam obsežne in podrobne zakonodaje EU, zato je bila že pred časom sprejeta odločitev, da se na področju energetike oblikuje šest samostojnih zakonov, ki že oz. še bodo pravno uredili posamezna energetska področja v skladu s strukturo urejanja v aktih sekundarne zakonodaje EU (URE, OVE, trg z električno energijo, trg z zemeljskim plinom, oskrba s toplotno energijo, energetska politika).

Kot ugotavlja komisija, predlog zakona večinoma povzema veljavne zakonske rešitve na področju obnovljivih virov energije in jih nadgrajuje z zahtevami evropskega pravnega reda. Temeljni cilj predloga zakona je povečati uporabo OVE v proizvodnji vseh vrst energije in tudi pri pogonskih gorivih ter s tem zmanjšati emisije toplogrednih plinov, uskladiti nacionalno zakonodajo z zahtevami Direktive 2018/2001/EU o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (do 30. 6. 2021) ter posodobiti sistem spodbujanja rabe OVE.

S predlogom zakona se določa, da se delež energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi energije v Sloveniji, ki predstavlja prispevek za skupno uresničitev zavezujočega skupnega cilja EU, določi v nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu, pri čemer vsakoletni delež energije iz obnovljivih virov od 1. 1. 2021 ne sme biti nižji od izhodiščnega deleža 25 %. Ureja se tudi podporna shema za imetnike naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov ali iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, plinastih goriv, toplote za ogrevanje in hlajenje ter pogonskih tekočih in plinastih biogoriv iz obnovljivih virov energije, odvečne toplote in vodika. Prav tako se ureja področje mehanizmov mednarodnega sodelovanja za doseganje deleža energije iz obnovljivih virov, pri čemer bo lahko Slovenija z eno ali več državami članicami EU sklenila pogodbo o statističnih prenosih za določene količine energije iz OVE. Medtem ko veljavni zakon ureja le možnost odkupa deleža OVE s strani Slovenije, bo po novem mogoča tudi prodaja tovrstne energije drugim državam članicam EU.

Predlog zakona ureja tudi področje samooskrbe z električno energijo iz obnovljivih virov energije in priključevanje naprav za samooskrbo ter skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov. Bistvena novost je, da po izteku prehodnega obdobja (po 31. 12. 2023) distribucijski operater ne bo več registriral končnih odjemalcev s samooskrbo na način, da se omrežnina plača le od razlike med oddano in prejeto energijo. Prav tako ureja priključevanje manjših proizvodnih naprav na obnovljive vire in skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov, spodbujanje rabe obnovljivih virov v prostorskem načrtovanju in administrativne poenostavitve. Predlagatelj zakona izpostavlja določbo, ki daje pravno podlago za vzpostavitev kontaktne točke, ki usmerja, pomaga in informira vlagatelja od vložitve zahteve do izdaje dokončne odločbe, pri čemer ne sme nastopati kot zastopnik ali pooblaščenec strank v postopku. Ob tem je bilo komisiji pojasnjeno, da glede na veljavno gradbeno in prostorsko zakonodajo ne bo mogoče slediti zakonodaji EU na način, da bi stranka na enem

mestu pridobila vsa dovoljenja. Predlog zakona določa tudi večje število obveznosti za pripravljavce prostorskih aktov v zvezi z vključevanjem proizvodnih naprav na obnovljive vire. Predlog zakona naslavlja tudi vprašanje vključevanja energije iz obnovljivih virov v promet, pri čemer je določeno, da delež energije iz obnovljivih virov v okviru končne porabe energije v prometnem sektorju do leta 2030 doseže vsaj 14 %.

Komisija se je seznanila s predlogi in opozorili Skupnosti občin Slovenije glede posameznih zakonodajnih rešitev in pojasnili Ministrstva za infrastrukturo:

- Občine pričakujejo probleme v zvezi s projekti za gradbena dovoljenja, ki vsebine OVE ne opredeljujejo dobro. Zato predlagajo, da zakon določi nosilca, ki bi izdajal projektne pogoje za projektiranje oz. mnenja k projektni dokumentaciji za gradbena dovoljenja. Na Ministrstvu za infrastrukturo pojasnjujejo, da projektne pogoje na področju energetike izdajajo izvajalci javne službe in ne vidijo potrebe po dodatnih opredelitvah.
- Glede zakonskega predloga, da morajo občine v treh letih od uveljavitve zakona uskladiti prostorske akte glede prednostnega načrtovanja OVE v prostoru, je bil dan predlog, da se uskladitev aktov veže na izdajo splošnih smernic in ocene možnosti na področju uporabe energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja iz 48. člena predloga zakona. Če občine ne bodo imele ustreznih smernic, se lahko postopki podaljšajo. Občine ob tem tudi opozarjajo, da predlog zakona ne predvideva nobenih finančnih posledic za občine, čeprav jih bodo imele, saj morajo za vsako spremembo OPN izvesti zahteven proces, ki finančno bremeni občinski proračun. Po oceni Skupnosti občin Slovenije znašajo pavšalne finančne posledice zakona za občine 6,24 mio evrov (za vsako občino je izhodiščni znesek 20.000 evrov, kar pomeni 4,24 mio evrov za vse občine, dodatno pa še 2 mio evrov za upoštevanje faktorja glede na velikost oz. število prebivalcev občine). V zvezi s tem je bilo dano pojasnilo Ministrstva za infrastrukturo, da predmetni predlog zakona v tem delu sledi rokom iz načrtovanega novega Zakona o urejanju prostora (ZUreP-3), ki je še v vladni proceduri in na podlagi katerega bodo občine morale uskladiti prostorske akte z zahtevami njegovih določb. Prav tako na Ministrstvu za infrastrukturo pojasnjujejo, da splošne smernice za urejanje prostora s področja energetike veljajo že od leta 2018, se bodo pa v prihodnje posodabljalale. S tega vidika na resornem ministrstvu ocenjujejo, da je zahtevano triletno obdobje od uveljavitve zakona za uskladitev prostorskih aktov ustrezno obdobje.
- Občine tudi predlagajo dopolnitev 3. člena tako, da se opredeli, da je tudi občina lahko vključena v skupnost OVE, kar je tudi v skladu z Direktivo 2018/2001/EU. V zvezi s tem je bilo pojasnjeno, da predlog zakona ne izključuje občin, saj 39. točka navedenega člena predloga določa, da je skupnost na področju energije iz obnovljivih virov, ki je pravna oseba, tudi pravna oseba, katere družbeniki ali člani so pravne ali fizične osebe. Glede predloga za dopolnitev 43. člena, ki opredeljuje ustanovitev tovrstne skupnosti na način, da je lahko občina članica skupnosti OVE, če je sedež oziroma center delovanja skupnosti OVE na njenem območju, pa na Ministrstvu za infrastrukturo menijo, da je tak predlog omejujoč, saj onemogoča ustanovitev skupnosti OVE, ki bi vključevalo dvoje ali več občin.

Komisija na podlagi pojasnil predstavnika Ministrstva za infrastrukturo ocenjuje, da so predlagane zakonske rešitve primerne in jih ni treba spreminjati v smeri predlogov Skupnosti občin Slovenije. Pri tem komisija tudi ugotavlja, da je Ministrstvo za infrastrukturo predhodno usklajevalo predlog zakona z vsemi tremi reprezentativnimi združenji občin in v nadaljevanju poskrbelo za organizacijo delovnega sestanka s predstavniki Skupnosti občin Slovenije, kjer so bile obravnavane odprte dileme.

Komisija pozitivno ocenjuje vzpostavitev enotne kontaktne točke in poenostavitev upravnih postopkov, saj tovrstne rešitve predstavljajo pomemben dejavnik spodbujanja rabe

obnovljivih virov energije in uresničevanja zavezujočih ciljev, saj administrativno oteženi postopki zmanjšujejo interes potencialnih investitorjev.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik mag. Igor Velov.

* * *

Komisija je podprla predlog zakona (ZA 14, PROTI 0).

ZA: Dušan Strnad, Samer Khalil, Franc Golob, Janoš Kern, Oskar Komac, Franjo Naraločnik, Milan Ozimič, Bojan Režun, Branko Šumenjak, Matjaž Švagan, Davorin Terčon, mag. Igor Velov, Bogomir Vnučec, Cvetko Zupančič.

Ad 2)

Komisija je obravnavala Pobudo Skupnosti občin Slovenije za odprtje razprave glede sofinanciranja investicij v vrtce in osnovno šolstvo ter sprejela naslednje

S K L E P E:

- 1. Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj predlaga Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport in Vladi Republike Slovenije, da se za sofinanciranje investicij v predšolsko vzgojo in šolsko infrastrukturo zagotovijo dodatna finančna sredstva.**
- 2. Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj predlaga Vladi Republike Slovenije, da prouči možnosti zagotavljanja systemskega vira financiranja investicij v vrtce in osnovno šolstvo.**
- 3. Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj predlaga, da se določbe Pravilnika o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13, 74/16 in 20/17) v delu, ki opredeljujejo odstopanje od normativa glede predpisane igralne površine na otroka, podaljšajo za nedoločen čas, pravilnik pa spremeni na način, da veljajo normativi in standardi iz 19. člena pravilnika le za novogradnje.**

Obrazložitev:

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je 5. 2. 2021 objavilo javni razpis za sofinanciranje investicij v vrtce in osnovno šolstvo v Republiki Sloveniji v proračunskem obdobju 2021–2023. Predmet razpisa je bil sofinanciranje investicij v rekonstrukcije in/ali novogradnje objektov vrtcev in osnovnega šolstva z namenom zagotavljanja statične in potresne varnosti objektov in/ali z namenom zagotavljanja manjkajočih površin ali prostorov. Na navedeni javni razpis je 126 občin poslalo 160 prijav, od tega 67 vlog za naložbe v vrtce in 93 vlog za naložbe v osnovno šolstvo. Medtem ko so občine prijavile investicije v skupni vrednosti 91,6 mio evrov, znaša vrednost izbranih projektov okoli 43 mio evrov (13,027 mio evrov za sofinanciranje 13 investicij v vrtce, 27,212 mio evrov za sofinanciranje 25 investicij v osnovnem šolstvu in 1,984 mio evrov za sofinanciranje investicij v šolstvo narodnosti).

V občinah pozdravljajo odločitev resornega ministrstva, da se je po desetih letih odločilo razpisati sredstva za sofinanciranje investicij v vrtce in osnovno šolstvo. Glede na odsotnost tovrstnega finančnega vira v preteklem desetletju pa občine opozarjajo, da so finančne potrebe na tem področju bistveno večje od razpisanih sredstev, še posebej v občinah z

visoko rastjo prebivalstva in večjim številom predšolskih in osnovnošolskih otrok. Medtem ko bo investicijski transfer okoli 43 mio evrov občinam iz naslova zadevnega javnega razpisa Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport izplačan v štirih proračunskih letih (2021–2024), bi letos samo v Mestni občini Ljubljana, kjer je danes za 30 % več otrok kot pred trinajstimi leti, potrebovali 50 mio evrov.

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj se pridružuje opozorilom občin ter poudarja, da se je treba zavedati teže problema pomanjkanja investicijskih sredstev za naložbe v stavbni fond predšolske vzgoje in osnovnega šolstva. Pri tem je treba upoštevati tudi dejstvo, da je tovrstna infrastruktura v povprečju stara (50 let) in zaradi preteklega nezadostnega zagotavljanja sredstev tudi marsikdaj neustrezno vzdrževana, kar posledično pomeni le še več stroškov za investicijsko vzdrževanje.

Ker se sredstva za sofinanciranje investicij v vrtce in osnovne šole ne upoštevajo v izračunu primerne porabe, občine za te namene nimajo zagotovljenih sistemskih sredstev. Da bi najmlajšim zagotovili bivanje v požarno, potresno in statično varnih stavbah, ki morajo biti prilagojene tudi sodobnemu kurikulumu za vrtce in osnovne šole, je zato nujno zagotoviti dodatna državna sredstva ter tudi poiskati sistemske oblike sofinanciranja infrastrukture na zadevnem področju (v obliki t. i. šolskega evra).

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ugotavlja, da se na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport zavedajo problematike in se strinjajo z ugotovitvami občin o sistemskem viru financiranja za tovrstne dejavnosti. Prav tako je bila komisija seznanjena, da na Ministrstvu za javno upravo podpirajo prizadevanja občin za povečanje sredstev na področju sofinanciranja investicij v predšolski in osnovnošolski prostor.

V zvezi s kriteriji za izbiro projektov na javnem razpisu Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport in s tem povezanim neuspešnim kandidiranjem številnih občin, ki so zaradi pomanjkanja prostora primorane zavračati otroke v javne vrtce, se Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj sprašuje o upravičenosti kriterijev. Med drugim se sprašuje, zakaj ni bil določen nižji sofinancerski delež za posamezen projekt, saj bi bilo na ta račun s svojimi prijavi uspešnih več občin, ki bi tudi z nižjim deležem sofinanciranja lažje izvedle prepotrebne investicije v vrtce in osnovno šolstvo. Prav tako se zastavlja vprašanje, zakaj niso imeli možnosti tudi projekti, ki so v postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja.

Ob vsem navedenem Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in občine opozarjajo tudi na Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (Uradni list RS, št. 73/00, 75/05, 33/08, 126/08, 47/10, 47/13, 74/16 in 20/17), na podlagi katerega lahko občine, ki se soočajo s pomanjkanjem prostora za predšolske otroke, sprejmejo sklep o manjši notranji igralni površini na otroka, kot je predpisana v 19. členu tega pravilnika. Ker se ta izjema izteče 1. 9. 2023, bodo tovrstne občine primorane po izteku tega datuma zagotoviti večje igralne površine na otroka. To pa pomeni, da bodo vrtci lahko sprejeli manjše število otrok in se bo zato prostorska stiska v vrtcih le še povečala, zato je nujno podaljšati veljavnost odstopanja od normativa predpisane igralne površine na otroka za starejši stavbni fond za nedoločen čas, saj obstoječe prostore ni moč prilagoditi, medtem ko naj predpisan normativ igralnih površin velja le za novogradnje.

* * *

Komisija je podprla predlog sklepov (ZA 14, PROTI 0).

ZA: Dušan Strnad, Samer Khalil, Franc Golob, Janoš Kern, Oskar Komac, Franjo Naraločnik, Milan Ozimič, Bojan Režun, Branko Šumenjak, Matjaž Švagan, Davorin Terčon, mag. Igor Velov, Bogomir Vnučec, Cvetko Zupančič.

Ad 3)

Komisija se je seznanila z zaključki posveta z naslovom *Pogoji, ki jim mora biti zadoščeno za pravičen prehod iz premoga v Šaleški dolini*, ki je potekal v soorganizaciji Državnega sveta in skupine Holdinga Slovenske elektrarne 7. 5. 2021. Zaključke posveta so predstavili predstavnik HSE in državna svetnika Franjo Naraločnik in Matjaž Švagan.

Komisija predlaga, da se Državni svet seznanj z zaključki posveta z naslednjo vsebino:

»Državni svet Republike Slovenije in skupina Holding Slovenske elektrarne Slovenije sta 7. 5. 2021 organizirala posvet z naslovom *Pogoji, ki jim mora biti zadoščeno za pravičen prehod iz premoga v Šaleški dolini*.

Evropska unija je zastavila ambiciozno okoljsko reformo, ki slovensko energetiko postavlja pred velike izzive. Uresničitev ciljev podnebne nevtralnosti do 2050 pomeni transformacijo slovenske energetike, gospodarstva in socialne strukture v Šaleški regiji.

Zaradi načrtovane opustitve rabe premoga za proizvodnjo električne energije je za pravičen prehod pomembno, na kakšen način se bo država lotila priprave zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje. Pri tem nas čakajo veliki izzivi na socialnem področju, saj Premogovnik Velenje zaposluje več kot 2000 oseb. Pomembno vprašanje je, kaj pomeni zapiranje za lokalno gospodarstvo in kakšno bo socialno breme v regiji. Za oblikovanje optimalnih zakonodajnih rešitev je ključen socialen dialog med vsemi deležniki - od predstavnikov skupine Holdinga Slovenske elektrarne in sindikatov, države kot lastnikom in resornimi ministrstvi, do predstavnikov gospodarstva in lokalnih skupnosti, kjer bodo izginjala delovna mesta. Zelo pomembno je, da njihovim argumentom prisluhne zakonodajna veja oblasti, ki bo sprejela zakonodajne rešitve.

Glede na navedeno se je Državni svet Republike Slovenije na pobudo Holdinga Slovenske elektrarne odločil, da skupaj organizirata posvet, na katerem bi se potrudili definirati ključne izzive ter skušali sooblikovati rešitve, ki bi jih moral vsebovati nastajajoči zakon o zapiranju Premogovnika Velenje, da bi spremembe imele čim manj boleče posledice za lokalno prebivalstvo in gospodarstvo v regiji in da se izognemo negativnim izkušnjam zasavskih premogovnikov.

V uvodnih nagovorih in panelskih razpravah so sodelovali predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Alojz Kovšca, generalni direktor HSE dr. Viktor Vračar, generalni direktor Premogovnika Velenje dr. Janez Rošer, minister za okolje in prostor mag. Andrej Vizjak, državni sekretar na Ministrstvu za infrastrukturo Blaž Košorok, državni sekretar na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo Andrej Čuš, član uprave SDH Janez Tomšič, generalni direktor ELES mag. Aleksander Mervar, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Boštjan Gorjup, župan občine Šoštanj Darko Menih, župan Mestne občine Velenje Peter Dermol, predsednik Sindikata Premogovnika Velenje Simon Lamot, direktorica Direktorata za trg dela in zaposlovanje na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Mojca Pršina, predsednik Sveta delavcev Premogovnika Velenje Danilo Rednjak, državni svetnik in župan občine Ljubno Franjo Naraločnik, član posloводства Premogovnika Velenje Aleš Logar, predsednik Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije Branko Sevčnikar ter podpredsednik Državnega sveta in župan občine Zagorje ob Savi Matjaž Švagan.

Razpravljavci so v svojih predstavitev in razpravah podali stališča do izstopa iz premoga in naslovili pomen Premogovnika Velenje in TEŠ za ceno električne energije za gospodinjstva in gospodarstvo v Sloveniji ter njunega zaprtja za prebivalce Šaleške doline, saj sta neločljivo povezana z lokalnim okoljem. Podali so vrsto predlogov, ki jih je treba upoštevati za pravičen

prehod pri pripravi izhodišč za postopno zapiranje Premogovnika Velenje in so zajeti v zaključkih posveta.

I) Iz predstavitev in panelnih razprav izhajajo naslednje **ugotovitve**:

- V luči zavez o doseganju neto ničelnih emisij TPG oz. podnebne nevtralnosti do leta 2050, ki izhajajo iz Pariškega sporazuma in evropskega zelenega dogovora Evropske komisije, ter nadgrajenega in zahtevnejšega cilja zmanjšanja TPG za vsaj 55 % do leta 2030 glede na referenčno leto 1990 v okviru svežnja »Fit for 55«, je zavedanje o nujnosti tranzicije Slovenije v brezogljično družbo neizogibno.
- Istega leta, ko je Slovenija podpisala in ratificirala Pariški sporazum kot prvi univerzalni in pravno zavezujoč globalni podnebni sporazum, je blok 6 Termoelektrarne Šoštanj (TEŠ) dobil uporabno dovoljenje. Le nekaj let po začetku obratovanja sodobnega bloka 6 TEŠ, ki je skladen s t. i. BAT tehnologijami in omogoča zajem ogljika ter predstavlja 0,03 % svetovne tovrstne proizvodnje električne energije in 0,1 promile svetovnega onesnaženja, se zahteve po razogljičenju zaostrejejo in odražajo v dodatnih pritiskih na dvigovanje cen emisijskih kuponov, ki danes bistveno prehitvevajo dolgoročne napovedi, to pa neposredno vpliva na poslovanje in finančne (ne)zmožnosti obratovanja TEŠ in z njim povezanega Premogovnika Velenje.
- S sprejetim Nacionalnim energetske in podnebnim načrtom (NEPN) se je Slovenija zavezala k postopnemu opuščanju rabe premoga v energetske namene pred letom 2050. Za prestrukturiranje in razvojni prehod premogovnih regij je treba pripraviti dolgoročno Nacionalno strategijo o izstopu iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načelom pravičnega prehoda, ki vključuje časovni načrt predčasnega zapiranja Premogovnika Velenje in opustitve rabe premoga v TEŠ. Pri tem predstavniki resornih ministrstev napovedujejo pripravo Zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje in Zakona o prestrukturiranju Savinjsko-Šaleške regije.
- Z opuščanjem rabe fosilnih goriv bo treba slednje nadomestiti z drugimi viri energije. V mnogih sektorjih jih bo v luči načrtovane elektrifikacije nadomestila električna energija. Trenutne prognoze kažejo, da se bo poraba električne energije v končni rabi energije v Sloveniji do leta 2050 povečala za okrog 50 %. To predstavlja velik izziv tudi za slovensko elektrogospodarstvo, ki je specifično in edinstveno v evropskem prostoru, saj danes tretjino celotne proizvodnje električne energije v državi zagotavlja zgolj ena termoelektrarna, ki jo oskrbuje Premogovnik Velenje, ki ga bomo zaprli. Poleg tega se izteka življenjska doba obstoječega bloka Nuklearne elektrarne Krško.
- TEŠ in Premogovnik Velenje imata z vidika varne in zanesljive oskrbe energije pomembno vlogo v elektroenergetskem sistemu. Kot kažejo projekcije bilanc električne energije, pripravljenih v ELES, bo uvozna odvisnost 2021 v povprečju 11,1 %. V scenariju možnega prenehanja obratovanja TEŠ (do konca 2021) se 2022 uvozna odvisnost poveča na 34,3 %. Če se zgodi, da še NEK ne pridobi okoljevarstvenega soglasja in s tem podaljšanja obratovanja po letu 2023, bo uvozna odvisnost 2024 narasla na več kot 50 %. Tak scenarij z vidika cene električne energije pomeni neobvladljivo situacijo, saj proizvodnih kapacitet TEŠ in NEK ni možno hipno nadomestiti z razpršenimi (obnovljivimi) proizvodnimi viri električne energije. V scenariju delovanja TEŠ do 2036 in podaljšanja obratovanja NEK do 2043 je odvisnost od uvoza električne energije leta 2024 11,7 % in 2036 14,5 %. Vse to pomeni, da je eden ključnih prihodnjih izzivov slovenske energetike nadomestitev velikega deleža domače proizvodnje električne energije in zagotovitev še dodatnih potreb po električni energiji v prihodnjih desetletjih. Pri tem potrebujemo dovolj stabilne proizvodne vire, ki bodo zagotavljali zanesljivost oskrbe z električno energijo tudi v izrednih razmerah in po koncu obratovanja TEŠ. Pri tem se ne sme zgoditi, da bi energijo iz ene najsodobnejših

termoelektrarn nadomestili z uvozom okoljsko sporno pridobljene energije. Ob navedenem nas čakajo tudi izzivi na področju prenosnega in distribucijskega omrežja ter zagotavljanja varne in zanesljive oskrbe energije po konkurenčnih cenah.

- Zaloge premoga niso kritični dejavnik in omogočajo nemoteno obratovanje Premogovnika Velenje ter varno oskrbovanje TEŠ v celotnem obdobju obratovanja, ne glede na predlagane letnice prenehanja rabe premoga.
- Medtem ko v vrsti resornih ministrstev opozarjajo, da je treba najprej določiti letnico izstopa iz premoga, kar bo sicer težka politična odločitev, in nato novelirati veljavne predpise ter sprejeti nove strateške dokumente in zakone, pa v skupini HSE in Premogovniku Velenje poudarjajo, da so pomembnejše od same letnice aktivnosti, ki jih je treba izvesti pred predvidenim zaprtjem Premogovnika Velenje in opustitvijo rabe premoga v TEŠ. Zaradi (nepredvidljive) rasti cen emisijskih kuponov in posledično (nepredvidljivih) višjih stroškov TEŠ za njihov nakup, je vprašanje letnice izhoda iz premoga vezano tudi na zmožnost zagotavljanja sredstev za finančno stabilno poslovanje TEŠ in Premogovnika Velenje.
- V gospodarstvu pričakujejo določitev take letnice, ki bo omogočila izvedbo vseh aktivnosti za izstop iz premoga, vključno z odločitvijo o nadomestnih proizvodnih kapacitetah električne energije, vlaganjih v električno omrežje in drugih pomembnih rešitvah za elektroenergetsko preobrazbo države.
- Sindikat Premogovnika Velenje opozarja, da bi morali pri določitvi datuma izstopa iz premoga za vsako od predlaganih letnic narediti izračune sredstev a) za reševanje socialne problematike zaposlenih v premogovništvu, TEŠ in posredno zaposlenih v SAŠA regiji b) za zapiralna dela Premogovnika Velenje in demontažo termo objektov v TEŠ c) za ureditev degradiranih površin v občinah Šoštanj in Velenje d) za monitoring področja sanacije ugreznin med jezeroma e) za nadomestne enote za proizvodnjo zadostnih količin električne energije za izpolnitev zaveze iz NEPN o najmanj 75 % samooskrbi do leta 2040 in f) za blaženje energetske revščine. Pri vsaki od predlaganih letnic bi morali tudi jasno povedati, kaj pomeni predčasni izstop iz premoga za dvig končne cene električne energije.
- Čeprav so predlogi glede letnice predčasnega izstopa iz premoga različnih deležnikov različni (npr. 2038 – Strateški svet za energetski prehod Gospodarske zbornice Slovenije, 2042 – Sindikat SPESS in SDE), pa obstaja zavedanje, da mora politika pri določitvi letnice izstopa iz premoga upoštevati različne narodnogospodarske, tehnične, socialne in okoljske vidike ter zagotoviti izvedbo vseh aktivnosti za energetsko preobrazbo države v luči podnebnih sprememb, ki bo pravična za vse državljane in ne bo povzročila energetske revščine. Ključno je, da se pripravijo terminski plani, plani s ključnimi mejniki, kdo je odgovoren za te mejnike in kaj storiti, če mejniki ne bodo doseženi.
- Upoštevati je treba, da bodo zapiralna dela v Premogovniku Velenje tudi po njegovem zaprtju oz. prenehanju komercialne rabe premoga trajala še 10 do 15 let. Prav tako je treba upoštevati, da letni stroški zapiranja padajo z dolžino obratovanja Premogovnika Velenje.
- Cena premoga ni tržna, kar pomeni, da Premogovnik Velenje samo iz naslova prodaje premoga ne bo imel na voljo dovolj lastnih sredstev za izvedbo zapiralnih del, rekultivacijo ter prestrukturiranje.
- Slovenija lahko iz Sklada za pravični prehod za gospodarsko prestrukturiranje obeh premogovnih regij počrpa 235 mio evrov. Ker sredstva za prestrukturiranje in pravičen

prehod Savinjsko-Šaleške regije bistveno presegajo sredstva iz Sklada za pravični prehod, je za tovrstne namene nujno zagotoviti javne vire financiranja.

- Sredstva Podnebnega sklada, ki se financira iz prodaje emisijskih kuponov, največji plačnik pa je TEŠ, so namenjena financiranju ukrepov za blaženje podnebnih sprememb in prilaganje nanje. To pomeni, da smo v Sloveniji, tudi zaradi TEŠ, lahko izvajali veliko okoljskih projektov.
- HSE iz naslova termo divizije (Premogovnik Velenje in TEŠ) v državni in občinske proračune neposredno vplača okoli 230 mio evrov na letni ravni, kar je bistveno več od stroškov emisijskih kuponov.
- Študija SPESS Sindikata Premogovnika Velenje in Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije na podlagi makroekonomske analize in izračunov med drugim nakazuje, da bi kasnejši izstop iz premoga (leto 2042) s plačili emisijskih kuponov po 22 evrov napolnili Podnebni sklad v višini od 1,5 do 3 mrd evrov, kar je bistveno več od sredstev Sklada za pravični prehod v višini 235 mio evrov, ki so namenjena reševanju izzivov zelenega prehoda tako Savinjsko-Šaleške regije in kot Zasavske regije.
- Z izkopavanjem premoga neizogibno vplivamo na površino in spreminjamo prvotno obliko pokrajine, ki se kaže v obliki pogrezanja terena, nastajanja razpok na površini in nastankom jezer. Medtem ko sta tako Premogovnik Velenje kot TEŠ v preteklosti izvedla temeljito ekološko sanacijo in se je njun vpliv na okolje zmanjšal (Šaleška dolina velja za eno od območij z najčistejšim zrakom v Sloveniji), v Šoštanju in Velenju pričakujejo čim prejšnjo odpravo vseh negativnih vplivov dolgoletnega izkopavanja premoga, ki se kažejo v ugrezanju in poplavljanju velikih površin ter težavah s smradom v Šoštanju zaradi uhajanja velikih količin jamskega zraka.
- Lokalno okolje pričakuje čimprejšnji odgovor, kdo bo po prenehanju izkopavanja premoga poskrbel za sanacijo ugreznin in za vzdrževanje področja sanacije ugreznin med velenjskim in šoštanjskim jezerom ter kdo bo zagotovil sredstva za tovrstna sanacijska dela. Na Občini Šoštanj tudi opozarjajo, da bodo pri podaljšanju koncesije za pridobivanje premoga vztrajali, da se območje pridobivalnega prostora določi po dejanskem stanju.
- Šaleška dolina je v preteklih desetletjih plačala ogromen ekološki in socialni davek, ko je zagotavljala varno, zanesljivo in poceni proizvodnjo električne energije. Nepravično bi bilo, da bi morali breme prestrukturiranja industrije, ki služi celotni Sloveniji, zaradi politike globalnega onesnaževanja nositi samo zaposleni v premogovništvu in Savinjsko-Šaleški regiji.
- Premogovnik Velenje se bo v prihodnje soočal s težavo pridobivanja primerne kadra za čas nadaljnjega obratovanja in na drugi strani s težavo prekvalificiranja kadra ob njegovem zaprtju.
- Premogovnik Velenje zaposluje 2000 oseb, pri čemer je bilo leta 2020 20 % delovnih mest v ožjem vplivnem območju neposredno odvisnih od premogovništva. Starostna struktura zaposlenih v Skupini Premogovnik Velenje je takšna, da do leta 2030 niti polovica zdaj zaposlenih ne izpolni pogoja za upokožitev, v družbi TEŠ je starostna struktura zaposlenih še mlajša. Posebej občutljivo je tudi vprašanje reševanja statusa delovnih in ostalih invalidov. Za obdobje 2038–2042 projekcije kažejo, da se lahko upokoži do 80 % zdaj zaposlenih. V obdobju njegove sanacije in zapiranja bo v prvih letih potrebnih 400 do 500 zaposlenih, v naslednjih letih pa postopno zmanjšanje na 150 do 200 zaposlenih, kar ob ustreznih pripravah omogoča pravičen prehod in pravično vključitev zaposlenih v proces prekvalifikacij.

- Lokalno okolje in socialni partnerji zahtevajo pravičen prehod, ki bo zagotovil okoli 5000 novih nadomestnih delovnih mest z enakim socialnim statusom, kot ga imajo zaposleni v Premogovniku Velenje oz. socialno varnost zaposlenih v Premogovniku Velenje in TEŠ, ki bodo zaradi predčasnega izstopa iz premoga potencialno ostali brez zaposlitve (npr. dokup delovne dobe, predčasno upokojevanje brez malusov, spodbujanje samozaposlovanja, prekvalifikacija, posebna skrb za invalide, itd.).
- Znanje v Premogovniku Velenje se je akumuliralo skozi desetletja in je iskano na številnih področjih, kot so predorogradnje, geotehnika, strojništvo, elektrotehnika, IT tehnologije. Zato je treba poskrbeti, da tovrstna znanja in izkušnje ne izginejo, ampak jih je treba prek prekvalifikacij preusmeriti na nove izzive.
- Obstoječe tehnologije na obstoječi energetski lokaciji ne bodo omogočale zaposlovanja ekvivalentnega števila delovnih mest, ker so OVE bolj razpršeni viri, nove tehnologije so tudi delovno manj intenzivne. Zato bo eden ključnih dejavnikov uspešnosti prestrukturiranja vezan na uspešnost iskanja novih delavnih mest v sektorjih, ki niso vezani izključno na energetsko panogo.

II) Na podlagi predstavitev in razprav so bili oblikovani naslednji **z a k l j u č k i**:

1. Med državo, lokalnimi skupnostmi, socialnimi partnerji, gospodarstvom in tudi nevladnimi organizacijami je potreben družbeni dogovor o tranziciji Savinjsko-Šaleške regije, ki mora hkrati nasloviti gospodarski, okoljski in socialno pravičen vidik njene energetske preobrazbe in prestrukturiranja.
2. Vlada naj v sodelovanju s predstavniki skupine HSE, lokalnih skupnosti, socialnih partnerjev in ostalimi pristojnimi deležniki čim prej pristopi k pripravi Zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje in Zakona o prestrukturiranju Savinjsko-Šaleške regije. Zakonodaja mora opredeliti obseg sredstev in finančne vire za postopno zapiranje Premogovnika Velenje in prestrukturiranje regije, okoljsko sanacijo in zagotavljanje socialne varnosti zaposlenih v Premogovniku Velenje in TEŠ. Pri tem je treba nasloviti jasen poslovni načrt postopnega zapiranja, tehnično- tehnološki vidik postopnega zapiranja, jasne ukrepe in aktivnosti za sanacijo okolja, program aktivnega razreševanja presežnih delavcev in upokojevanja, jasen terminski plan in monitoring, jasno definiranje umeščanja v prostor, institut za sprotno spremljanje in pripravo kakovostnih kriterijev za kasnejšo evalvacijo izvajanih programov.
3. Odločitev o letnici prenehanja izkopavanja premoga in s tem povezane proizvodnje električne energije v TEŠ mora biti premišljena in sprejeta na podlagi proučitve vseh narodnogospodarskih, tehničnih, socialnih in okoljskih vidikov ter mora omogočiti pravočasno in sistematično pripravo na pravičen prehod oz. izstop iz premoga. Tuje izkušnje s prestrukturiranjem rudarskih regij namreč kažejo, da tovrstni procesi zaradi kompleksnosti in finančne zahtevnosti projektov trajajo vsaj 20 let.
4. Vlada naj v sodelovanju s predstavniki skupine HSE ter prizadetih lokalnih in socialnih partnerjev do konca leta 2021 pripravi natančen časovni načrt, v katerem bodo opredeljeni ključni mejniki postopnega zapiranja Premogovnika Velenje. Opredeliti je treba tudi nosilce posameznih aktivnosti in ključne postopke za izpeljavo pravičnega prehoda Savinjsko-Šaleške regije v brezogljično družbo.
5. Odločitve o postopnem zapiranju in prestrukturiranju Savinjsko-Šaleške regije je treba pripravljati tudi na podlagi preteklih izkušenj pri zapiranju Rudnika Trbovlje-Hrastnik in razvojnem prestrukturiranju Zasavja in pri tem slediti najboljšim praksam.

6. Vlada naj ustanovi posebno delovno skupino, ki bo nadzirala celoten proces prestrukturiranja, realizacijo zastavljenih ciljev in implementacijo ukrepov, ter k sodelovanju povabi predstavnike resornih ministrstev in drugih pristojnih državnih in regijskih organov, gospodarstva, strokovnjakov ter predstavnike lokalnih skupnosti in zaposlenih.
7. Ohranjanje energetske lokacije v Šaleški dolini je ključnega pomena, saj na lokaciji obstaja ustrezna infrastruktura za opravljanje energetskih dejavnosti proizvodnje energije iz različnih virov. Energetika in z njo tesno povezane dejavnosti so eden ključnih stebrov prihodnjega gospodarskega razvoja v Šaleški dolini.
8. Do zaprtja premogovnika je treba poiskati rešitev za alternativno ogrevanje Šaleške doline. Ker se je za predčasni izhod iz premoga odločila država, bi morala prevzeti breme iskanja nadomestnega toplotnega vira.
9. Prouči naj se predlog za ustanovitev t. i. Sklada za pravični prehod zaradi predčasnega izhoda iz premoga v Savinjsko-Šaleški regiji, ki bo financiral socialne programe za zaposlene v Skupini Premogovnik Velenje in družbi TEŠ ter posredno zaposlene v Savinjsko-Šaleški regiji, katerih socialni status se bo moral reševati v okviru načrtovane zakonodaje. Vir sredstev je lahko Podnebni sklad ali integralni proračun.
10. Ugašanje premogovništva neposredno učinkuje na več kot 10.000 delovnih mest v Savinjsko-Šaleški regiji, zaradi česar je še toliko pomembneje sistematično, postopno in dovolj dolgo časovno obdobje za prestrukturiranje.
11. Zaprtje termo divizije HSE pomeni izgubo visoko ovrednotenih delovnih mest, zato bo treba z ukrepi in spodbudami države in lokalnih skupnosti z različnimi ukrepi spodbuditi razvoj nadomestnih dejavnosti in nadomestnih delovnih mest. Noben delavec, posredno ali neposredno povezan s pridobivanjem premoga, ne bi smel ostati brez dela.«

* * *

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, na podlagi seznanitve z zaključki posveta in razprave, predlaga Državnemu svetu, da ob seznanitvi z zaključki posveta sprejme naslednji **sklep**:

Državni svet na podlagi prvega in drugega odstavka 97. člena Poslovnika Državnega sveta poziva Vlado Republike Slovenije, da zaključke posveta *Pogoji, ki jim mora biti zadoščeno za pravičen prehod iz premoga v Šaleški dolini*, prouči in se do njih opredeli.

* * *

Za poročevalca na seji Državnega sveta je bil določen državni svetnik Franjo Naraločnik

* * *

Komisija je potrdila predlog sklepa (14 ZA, 0 PROTI).

ZA: Dušan Strnad, Samer Khalil, Franc Golob, Janoš Kern, Oskar Komac, Franjo Naraločnik, Milan Ozimič, Bojan Režun, Branko Šumenjak, Matjaž Švagan, Davorin Terčon, mag. Igor Velov, Bogomir Vnučec, Cvetko Zupančič.

Ad 3A)

Komisija je obravnavala Predlog odločilnega veta na Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prevozih v cestnem prometu, ki ga je vložila Interesna skupina delojemalcev.

Komisija **ne podpira** Predloga odločilnega veta na Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prevozih v cestnem prometu.

* * *

Za poročevalca na seji Državnega sveta je bil določen predsednik komisije Dušan Strnad.

* * *

Komisija je glasovala o predlogu odločilnega veta in ga ni podprla (3 ZA, 6 PROTI).

ZA: Samer Khalil, Oskar Komac, Bojan Režun

PROTI: Dušan Strnad, Franc Golob, Milan Ozimič, Branko Šumenjak, Matjaž Švagan, Bogomir Vnučec.

Ad 4)

Komisija je potrdila zapisnik 63. seje komisije (11 ZA, 0 PROTI).

ZA: Dušan Strnad, Samer Khalil, Franc Golob, Oskar Komac, Franjo Naraločnik, Milan Ozimič, Bojan Režun, Branko Šumenjak, Matjaž Švagan, Davorin Terčon, mag. Igor Velov.

Ad 5)

V okviru te točke ni bilo razprave.

Sekretarka
Meta Štembal

Predsednik
Dušan Strnad